

Alžírán, který v Praze uspěl: Alžírské obchodní kvality a česká korupce

Felix Xaver

Migranti z Alžírsku nepatří k těm, o nichž panují mezi českou veřejností ty nejlepší představy. Slovo „Alžírán“ budí u většiny zdejší populace automaticky negativní stereotypy. Jaké strategie volí v ČR Alžířané k obživě a co je sem přivedlo? Jakému typu migrantů umožňuje česká společnost ekonomický vzestup?

***

Sedím v rychlém občerstvení „Chez Amis“ (U Amise) na zastávce Spálená v centru Prahy. Na výloze je přilepena malá alžírská vlajčka. S výjimkou majitele a obsluhy se v tomto lokále s Alžířany ale nepotkám. „Alžířané chodí jinam, uvidíte je spíš okolo Grossmanovy pasáže a v ulici Politických vězňů. Tam je místní ‚arabská‘ čtvrť“, říká Amis, majitel fast-foodu ve Spálené. Pozorováním během několika našich rozhovorů musím jeho slova potvrdit. Asi osmdesát procent návštěvníků jeho podniku tvoří Češi lační orientálních specialit, dalších zhruba patnáct procent jsou turisté a posledních pět procent Arabové nebo Turci usazení v západní Evropě. Do restaurace „Chez Amis“ pražští Alžířané prostě nechodí, a to i přesto, že se její majitel považuje za někoho, kdo se v rámci místní alžírské komunity těší velkému respektu.

Černé desetiletí

Přistěhovalectví Alžířanů do České republiky je z velké části záležitostí devadesátých let. Toto období je v Alžírsku nazýváno „černým desetiletím“. Během něho si občanská válka v zemi vyžádala na sto tisíc obětí. Vzhledem k dřívějším intenzivním kontaktům mezi Československem a Alžírskem existovalo donedávna mezi Alžírem a Prahou přímé letecké spojení. V Československu studovali alžírští studenti a v Alžírsku působili českoslovenští experti (technici, lékaři a další). Malá, ale relativně viditelná vlna alžírských migrantů přišla do ČR v devadesátých letech. Podle statistik se v současné době jedná o necelých šest set lidí. Na konci devadesátých let podle odhadů příslušníků této komunity to mohl být až trojnásobek.

Ačkoli jde o relativně malou skupinu, po zadání spojení „Alžířané v České republice“ do internetového vyhledávače objevíte řadu znepokojujících údajů. V dubnu například proběhly médií zprávy o dnes již rozprášeném alžírském kapsářském gangu. Další informace získáte ze zpráv ministerstva vnitra, které se věnují drogové problematice. Podle nich se zdá, že část místní alžírské komunity na přelomu tisíciletí kontrolovala obchod s heroinem. Osobně jsem znával Omara, který prodával hašiš ve vyhlášeném baru Château rouge v Jakubské ulici. Jiným zdrojem svědčícím o přítomnosti Alžířanů v českém prostoru jsou diskusní fóra, kam občas přispívají Češky, jež s Alžířany mají osobní zkušenost. Můžeme se tak například dočíst, že „přítel byl ten nejbáječnější milenec, kamarád do nepohody a všechno, co si jen můžete představit“. Z jiné zprávy ministerstva vnitra a některých dalších příspěvků do diskusních fór se však dozvíme, že pro některá smíšená manželství se kulturní rozdíly staly nepřekonatelnou překážkou.

Velká část Alžířanů v ČR patří k národnostní menšině Kabylů. Ti jsou berberského původu a tvoří kompaktní osídlení na východ od hlavního města Alžíru. Skoro všichni čeští Alžířané, s nimiž jsem mluvil, mi svůj nearabský původ zdůraznili. Jedním z nich byl i můj informant Zizou. Ten si přál zůstat v anonymitě, proto jsem mu podle přezdívky dlouholetého kabylského kapitána francouzského národního týmu přidělil prestižní pseudonym. Zizou pracuje jako prodavač lístků na koncerty vážné hudby v centru Prahy. Na naše setkání na počátku dubna přišel oblečený do dvou oteplovacích bund. Pracuje totiž celý den venku, kde láká turisty na koncerty Vivaldiho a Mozarta. Do ČR se dostal díky bratrovi, který se oženil s Češkou. Bratr mezitím odešel do Norska a Zizou sám je v Praze také ženatý. O sobě ale moc mluvit nechce. Ze zdrojů blízkých jedné kabylské kulturní organizaci se později dozvídám, že obdobně jako další prodejci je i Zizou ohodnocen pouze procenty z prodané částky. Na kolik korun při prodeji jednoho lístku za tisíc korun dosáhne, se mi však zjistit nepodařilo. Proto jsem se pokusil přímo kontaktovat firmu Concerts in Prague, která zaměstnává prodejce u vchodu do Obecního domu. Na prosbu o rozhovor poslanou na kontaktní e-mail firmy mi však nikdo neodpověděl. Až mnohem později se mi podařilo zjistit, že majitelem této firmy je jiný Alžířan.

Řada informátorů uvádí velkou míru korupce českých úředníků. Díky ní bylo možné snáze získat vízum nebo se vyhnout vyhoštění. Někteří čeští Alžířané hovoří i o tom, že díky všemocnosti úředníků se jim často podařilo dosáhnout některých úlev i zdarma. Několikrát připomínaný motiv je shovívavost státní policie s migranty v nelegálním postavení nebo časový odklad vyhoštění. Jeden z brněnských Alžířanů, pan Mustapha Aboulaiche, připustil, že na konci devadesátých let existovali i lidé, kteří na bídě ostatních značně zbohatli. Vzpomíná na jednoho z brněnských Alžířanů, který poté, co začal podnikat jako zprostředkovatel dokumentů umožňujících setrvat v ČR, začal prakticky přes noc jezdit ve velkém mercedesu. Strategie přežívání ve společnostech, v nichž je stát synonymem nikým nekontrolovaného úředníka, pomohla českým Alžířanům vypěstovat si svérázný druh šikovnosti a umění poradit si za každé situace. Tyto vlastnosti jsou u některých dovedeny do geniality kombinací se značným obchodním talentem.

„Pomoc“ alžírským „krysám“

Potkal jsem málo zdatnějších obchodníků, než je Amis ze Spálené. Na svých schopnostech investovat si velmi zakládá, například se rád pochlubí, že v době hysterie z potravinové krize koupil deset tun rýže. Jeho sociální citění je ale omezeno na zákony nabídky a poptávky. Absenci solidarity pak vyvažuje příklonem k náboženství. V jeho fast-foodu se sice stravují většinou Češi, přesto zde hraje nejčastěji hudba založená na náboženských motivech. Zájemcům o informace o islámu je zde určeno k rozebrání několik publikací v češtině. Většina z nich je financována saúdskými nadacemi. Když Amis hovoří o devadesátých letech, mihne se mu v očích náznak zklamání, způsobeného tím, že se v té době vrátil ze studií ekonomie v kanadském Montrealu nazpět do Alžírsku. Už v roce 1994 se ale přes ambasádu v marockém Rabatu vydal do ČR. V té době bylo totiž ještě možné získat české vízum poměrně hladce. Amis, který byl jedním z prvních Kabyľů v Praze, využil své pozice k tomu, že podle svých slov „pomohl usadit se“ zde řadě dalších Alžířanů. Tyto aktivity vykládá jako pomoc nejen jim, ale i jejich rodinám v Alžírsku. Alžířští nelegálové, kteří vycházejí z kuchyní kvůli strachu z policie a vyhoštění pouze v noci, jsou přezdívaní „les rats“ (krysy) a Amis sám připouští ochotu „pomoci“ někomu tím, že mu zprostředkuje mizerně placenou práci. Jak sám dodává, podstatné je, že migrant s tímto ohodnocením souhlasí, že dostane zapláceno a konečně že pošle rodině ušetřené peníze. Podle zdroje blízkého dnes již nefungující organizaci na pomoc „krysám“ ubytovával kdysi Amis své krajany v bytě na Barrandově. Pro tuto reportáž se mi však nikoho z alžírských „krys“ nepodařilo osobně vyzpovídat. Jedná se totiž o lidi, kteří publicitu rozhodně nevyhledávají, navíc se zdá, že se jejich počet markantně snížil v souvislosti se zpřísněním vízové politiky a režimu pobytu v cizinců v zemi před vstupem ČR do Evropské unie a do schengenského prostoru.

Poté, co Amis otevřel v exponované části Prahy svůj fast-food, musel věnovat veškerý čas práci v lokále. Věřím mu, když mi říká, že kvůli šestnáctihodinové pracovní době přišel o manželku. Obdivuji jeho stále pozitivní přístup ke klientům, tolik rozdílný od českých hospodských. Jídlo, které u Amise vyrábí tým pod vedením tureckého kuchaře, je skutečně lahodné, i přesto, že airan ředí vodou. Amis je nepochybně úspěšným migrantem v kontextu pozdního kapitalismu v ČR, zároveň ale je synonymem člověka bez skrupulí, který sobě i ostatním lže o tom, že lidem, na kterých vydělal, vlastně pomohl.

Autor působí v Multikulturním centru Praha.

Reportáž vznikla v rámci projektu "Czech Made?" Multikulturního centra Praha za podpory Evropské komise a vyšla v kulturním týdeníku A2 (33/2008).

Reportáž se stala podkladem jednoho z komiksů výstavy "CZECH MADE? Výstava komiksů o práci cizinců", která je k vidění během jara 2009 v Praze, Brně, Ostravě a na půdě Evropského parlamentu ve Štrasburku. Více informací o výstavě, komiksy a další reportáže naleznete na www.migraceonline.cz/czechmade.

Czech Made?